

тексту представлені різними групами лексики. В аналізованому нами романі Д. Г. Робертса «Шантарам» до таких груп лексики належать запозичення, власні назви, історичні реалії, емоційно-експресивна лексика. Завдяки їх використанню письменник успішно створює певні історичні та культурні образи, а також впливає на емоції читача, таким чином реалізуючи комунікативний намір художнього твору.

Список використаних джерел:

1. Бельчиков Ю. А. О культурном коннотативном компоненте лексики / Бельчиков Ю. А. // Язык, система и функционирование: сборник научных трудов. – М.: «Наука», 1988. – С. 30-35.
2. Бондар М. В. Метамова дослідження національно-культурного компонента / М. В. Бондар // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. – 2014. – Вип. 28. – С. 119-128.
3. Бурбак О. Ф. Реалія та способи визначення її лінгвістичного статусу / О. Ф. Бурбак // Іноземна філологія, Львів: 1985. – С. 68-69.
4. Войтенко К. І. Функціональний стиль художнього мовлення / К. І. Войтенко // Наукові записки. Серія «Філологічна». – 2012. – Вип. 26. – С. 53-56.
5. Волкова М. Ю. Особливості лінгвостилістичного аналізу художніх творів / М. Ю. Волкова // Вісник СевНТУ. Вип. 102: Філологія: зб. наук. пр. – Севастополь: Вид-во СевНТУ, 2010. – С. 6-11.
6. Гамаюн І. В. Національно-специфічна реалія як складова картини світу / І. В. Гамаюн, Н. В. Лутай // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. До 125-річчя НТУ «ХП»: зб. наук. пр. / ред. Л. Л. Товажнянський, О. Г. Романовський. – Харків: НТУ «ХП», 2010. – С. 296-304.
7. Гут Н. В. Особливості функціонування автора у художньому тексті [Електронний ресурс] / Н. В. Гут. – Режим доступу: <http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/handle/6789/988>
8. Костецька О. П. Індивідуальне мовлення автора як об'єкт лінгвістики та підходи до його дослідження [Електронний ресурс] / О. П. Костецька. – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2014/individualne-movlennya-avtora-yak-obektlinhvistyky-ta-pidhody-do-joho-doslidzhennya/>
9. Як зробити шапку-тюрбан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://polynet.com.ua/yak-zrobiti-shapku-tyurban.html>
10. Gregory David Roberts, Shantaram [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.totalgadha.com/file.php/1/moddata/forum/18/46686/318-shantaram.pdf

Дубельт О.В.

студентка,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ЛІНГВІСТИЧНА ПАРАДИГМА ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Англомовному політичному дискурсу, який є глобальним, на сьогодні приділяється особлива увага. Динамічний розвиток англомовного політичного дискурсу зумовлює зацікавленість дослідників у вивченні особливостей та характерних рис його функціонування в різних культурних середовищах

[8, с. 87]. Одним із жанрів політичного дискурсу є інаугураційна промова. Інаугураційна промова – це промова обраного президента, що проголошується ним під час вступу на посаду. На думку дослідників [5, с. 100-106], президентська інаугураційна промова є найважливішою складовою урочистої церемонії, в ній поєднується осмислення минулого і майбутнього нації на тлі сьогодення, вшановується все, що об'єднує дану спільноту [5, с. 100–106]. Ціль інаугураційної промови президента – заявити про формальне прийняття влади та окреслити перспективи своєї роботи на цій посаді та розвитку країни під своїм керівництвом. Політичний дискурс, є складним комунікативним явищем, що містить акт творення тексту і відображає залежність мовного твору від екстралінгвальних обставин. Знання про світ, зокрема історичні передумови та політична ситуація в державі, особистість автора, його погляди і конкретна мета як творця є тими чинниками, які впливають на формування стратегій політиків, що реалізуються в їхніх промовах. З огляду на це, в ході вивчення промов об'єднуються знання і лінгвального, і екстралінгвального планів.

Промови відомих британських та американських політиків є доброю основою для вивчення комунікативно-прагматичної спрямованості політичного дискурсу, завданням якого є не стільки інформувати, скільки здійснювати соціально-психологічний вплив на аудиторію. Існує безліч класифікацій синтактико-стилістичних мовних засобів. До основних прийнято відносити: вживання номінативних речень, навмисна зміна порядку слів у реченні (інверсія), замовчування (апозіопесиз), повтор, вживання емфатичних конструкцій, паралелізм та риторичні питання [3, с. 182].

На думку англійського дослідника А. Берда, одним із найбільш вдалих прийомів переконання є використання так званого “трьохкомпонентного списку” [9, с. 121]. Зокрема наголошується, що незалежно від теми промови чи маніфесту, “список трьох” дозволяє якнайкраще привернути увагу читача або слухача до повідомлення, оскільки є досить простим для сприймання та запам'ятовування. Практичну реалізацію дії “трьохкомпонентного списку” у промовах можна прослідкувати на прикладі заключної передвиборної промови Х. Клінтон у дебатах з Д. Трампом, де вона таким чином сказала про Америку:

«America is great, because America is good. And it really is up to all of us to make that true, now and in the future, and particularly for our children and our grandchildren».

Політичний дискурс є феноменом, який можна розглядати як мінімум в трьох аспектах: філологічному, як і будь-який інший текст, при цьому дослідник зважає на «фон» – політичні та ідеологічні концепції, що панують в світі інтерпретатора; соціопсихолінгвістичному – під час оцінювання досягнення прихованих чи чітко виражених цілей мовця, які є безумовно політичними; індивідуально-герменевтичному – під час виявлення особистісних смислів автора та/чи інтерпретатора дискурсу в певних умовах. Окрім того, з культурологічного погляду, політичний дискурс виявляється

найважливішим соціальним ідентифікатором та ретранслятором суспільних цінностей [2]. Тому зрозуміло, що дослідження політичного дискурсу є перетином різних дисциплін і пов'язано з аналізом форми, завдань та змісту дискурсу, що вживається в певних політичних ситуаціях [10].

Політичний дискурс розглядається лінгвістами як об'єкт лінгвокультурологічного вивчення, як вторинна мовна підсистема з функціями, словником та комунікативним впливом. У політичному дискурсі репрезентується майже весь комплекс взаємозв'язків між людиною та суспільством, його аналіз передбачає, передусім, дослідження текстів у сукупності з екстралінгвальними чинниками та показує, як у різних мовних колективах моделюються культурні цінності, як пропагується соціальний порядок, які елементи мовної картини світу лишаються поза межами свідомих мовленнєвих стратегій мовців, як формується концептуальна картина світу, властива кожному мовному колективі. Цілями політичного дискурсу можуть бути: досягнення суспільної згоди, прийняття й обґрунтування політичних і соціально-ідеологічних стратегій, підтримка або руйнування позицій, нав'язування тієї або іншої ідеологічної орієнтації масовій свідомості та інше. Основними функціями політичного дискурсу є: маніпулятивна; функція переконання; інформативна; аргументативна; створення переконливої картини кращого майбутнього [7, с. 202].

Характерно, що власне лінгвістичні методи дослідження і лінгвістичні дані почали використовуватися в аналізі політичного дискурсу порівняно недавно. Проте, на думку дослідників [7, с. 205; 11], можна виділити такі основні типи лінгвістичного аналізу дискурсу:

- особлива увага до парафрази і синонімічності;
- акцент на аргументації і синтаксисі;
- зосередження на висловлюваннях;
- лексичні і лексикометричні дослідження;
- дослідження наративних функцій;
- риторичні дослідження;
- семіотика;
- відмінкова граматики;
- антропологічні та соціолінгвістичні дослідження [11].

Особливою рисою політичного дискурсу, як і дискурсу в цілому, є співвідношення дискурсу з конкретними учасниками, тобто тими, хто говорить, і тими, хто слухає, а також з комунікативними намірами того, хто говорить і певним чином впливає на адресата [1; 3, с. 184].

Іншою характерною рисою політичного дискурсу є використання певних формальних засобів, коли звичні елементи мови отримують незвичну інтерпретацію, а також, коли звичайні, на перший погляд, ситуації використовують у нових несподіваних смислових контекстах [4, с. 271; 6, с. 75; 7, с. 204]. Дискурс є потужним інструментом впливу на масову свідомість. Фактично, він є конструюванням (створенням правил поведінки,

сприйняття, пізнання та відтворення) певного світу для певної спільності людей [8].

Політичний дискурс розглядається лінгвістами як об'єкт лінгвокультурологічного вивчення, як вторинна мовна підсистема з функціями, словником та комунікативним впливом. У політичному дискурсі репрезентується майже весь комплекс взаємозв'язків між людиною та суспільством. Невід'ємним його компонентом є жанр політичної промови, яка передбачає вплив на аудиторію, переконання, інколи маніпулювання.

Політики часто вдаються до використання такого стилістичного засобу як алюзія, саме дослідження алюзії у політичних промовах буде перспективою наших подальших розвідок.

Список використаних джерел:

1. Бехта І.А. Стратегії інтерпретації оповідного дискурсу / Іван Антонович Бехта // Вісник Сумського державного університету. Збірник наукових праць. Серія "Філологічні науки". – № 3(62). – Суми: видавництво СумДУ, 2004. – С. 26–32.
2. Гальперин І.Р. Текст как объект лингвистического исследования / И.Р. Гальперин. – М.: Просвещение, 1981. – 294 с.
3. Горчак О.В. Синтактико-стилістичні показники прагматичної спрямованості англомовної політичної риторики (на прикладі промов Маргарет Тетчер, Тоні Блера, Абрагама Лінкольна, Гордона Брауна, Нейла Армстронга та Нельсона Манделі) / О.В. Горчак // Наукові записки національного університету «Острозька академія». – Острог, 2009. – Вип. 11. – С. 182-187.
4. Карпова К.С. Ознаки метафоризації американського культурного символу Martin Luther King / К.С. Карпова // Сучасні дослідження з іноземної філології. – 2010. – Вип. 8. – С. 268-274.
5. Павлова Є.К. Лексичні проблеми глобального політичного дискурсу / Є.К. Павлова // Вісник Московського університету. Сер. 19 : Лінгвістика і міжкультурна комунікація. – 2005. – № 2. – С. 98–112.
6. Попова О.И. Некоторые проблемы политического дискурса / О.И. Попова // Актуальные вопросы переводоведения и лингвистики : материалы научной сессии ВолГУ. – Волгоград, 2001. – С. 73–77.
7. Романюк А.Б. Аналіз досліджень політичного дискурсу / А.Б. Романюк, А.В. Заяць. // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2012. – № 743. – С. 200-209.
8. Федорова О. Тактики та лінгвостилістичні засоби персвазивної стратегії в інаугураційній промові А. Лінкольна / Олеся Федорова // Філологічний дискурс. – Хмельницький, 2015. – Вип. 1. – С. 86-90.
9. Beard A. The Language of Politics / A. Beard. – Routledge, London and New York, 2000. – 121 p.
10. Beaugrande R. de. Text Linguistics at the Millennium: Corpus data and Missing Links / R. de Beaugrande // Text, 20 (2), 2000. – P. 153–195.
11. Seidel G. Political discourse analysis / G. Seidel // Handbook of discourse analysis. – L. etc., 1985. – Vol. 4. – P. 43–60.